

Pestprotocol BS Drie-eenheid Oldenzaal

Inleiding

In dit document wordt vastgelegd welke stappen de school zal zetten in het geval van pesten: met wie wordt er gepraat, wie zijn daarbij, en wat zijn de volgende stappen die genomen zullen worden.

Het pestprotocol geeft kinderen, leerkrachten en ouders duidelijkheid over hoe gehandeld wordt wanneer er gepest wordt. Door het protocol te volgen ontstaat een samenwerking tussen de gepeste, de pester, de ouders/verzorgers, de overige klasgenoten en de school. Deze vorm van samenwerken wordt de vijfsporenaanpak genoemd. Daarbij worden gebeurtenissen die te maken hebben met de pestsituatie vastgelegd, zodat het verloop gevolgd kan worden. Hierdoor ontstaat helderheid voor alle partijen.

Wij willen een school zijn waar iedere leerling zich sociaal veilig en aanvaard voelt en zich kan ontwikkelen in een sfeer van veiligheid, acceptatie, erkenning en wederzijds respect. We onderkennen dat pesten een groepsprobleem is. Pesten wordt bij ons op school niet gedoogd.

1. Uitgangspunten

Pesten is een probleem dat op iedere school in meer of mindere mate voorkomt. Helaas ook op onze school. Wij vinden dat wij als school een inspanningsverplichting hebben. Dat wil zeggen dat we preventief beleid voeren om pesten te voorkomen. Dit doen wij door ons in eerste instantie te richten op preventie van pesten.

Wij streven in iedere groep naar een pedagogisch klimaat dat zich kenmerkt door cohesie en behulpzaamheid. Met elkaar zijn wij alert op signalen als:

- een laag welbevinden in het algemeen
- plagen, bespotten en kleineren

- op een spottende, onvriendelijke manier iemand uitlachen
- fysiek contact
- herhaaldelijke betrokkenheid bij ruzies
- kleefgedrag (te dicht bij de leerkracht blijven)

1.1 Wat verstaan wij onder pesten?

Iemand wordt gepest als hij of zij herhaaldelijk wordt blootgesteld aan negatieve acties van één of meer personen, waarbij sprake is van ongelijke balans in sterkte (een asymmetrische machtsverhouding). Het is een negatieve actie als iemand opzettelijk letsel of ongerief aanbrengt of probeert aan te brengen bij de ander. Deze acties kunnen direct (verbaal of fysiek), indirect (relationeel) of digitaal (via computer of telefoon) zijn.

Pesten is *niet* incidenteel en het leidt tot een verminderd gevoel van welzijn en welbevinden van het gepeste kind en de toeschouwers. De machtsongelijkheid tussen leerlingen maakt het verschil tussen pesten en plagen. Plagen vindt incidenteel plaats en beide partijen zijn aan elkaar gewaagd of zelfs vrienden van elkaar. In tegenstelling tot plagen heeft pesten ernstige gevolgen voor de slachtoffers, de pesters en vaak ook de toeschouwers.

Digitaal pesten gebeurt vaak buiten de school. Het ruziën en pesten gaat op school door. Schoolresultaten lijden eronder. Er ontstaat een onveilig klimaat waardoor kinderen minder goed leren. Als school hebben wij ook hierin onze rol en verantwoordelijkheid.

1.2 Welke gedragsrollen zien wij?

Bij pesten zien we verschillende rollen, de bekendste zijn de rollen van pester en gepeste. Minder bekend zijn de rollen die de omstanders innemen. Deze omstanders hebben vaak zonder dat zij het zich bewust zijn, invloed op het pesten.

De Pester

Is vaak onzeker en wil graag aardig en stoer gevonden worden. Denkt door te pesten dat iedereen hem/haar grappig vindt.

De Gepeste

Voelt zich vaak verdrietig en eenzaam. Durft vaak niets terug te doen of het te vertellen, is bang dan nog meer gepest te worden.

De Meeloper

Doet mee met pesten, denkt dat hij/zij er dan bij hoort.
Is bang om zelf gepest te worden.

De Helper

Neemt het op voor de gepeste. Vindt het niet goed dat er gepest wordt en is niet bang voor de pester. Helpt graag en is daarom vaak populair.

De Stiekemer

Vindt het goed dat er gepest wordt en het kan hem/haar ook niets schelen.
Zolang hij/zij er zelf maar geen last van heeft.

De Stille

Bemoeit zich er niet mee. Vindt het pesten wel gemeen, maar durft niets te doen of te zeggen, is bang zelf gepest te worden.

2. Sociaal-Emotioneel Leerlingvolgsysteem

2.1 ZIEN!

ZIEN! is een leerlingvolgsysteem van groep 1 t/m 8 voor het sociaal emotioneel functioneren van kinderen voor het primair onderwijs. Zien! geeft inzicht in de eventuele ondersteuningsbehoefte van kinderen en helpt de leerkracht om het gedrag van kinderen beter te begrijpen. Indien nodig kunnen leerkracht en leerling aan de slag te gaan met de concrete handelingsuggesties die het systeem biedt, hierbij kan de leerkracht de eventuele sterke kanten van een kind

benutten, want ook hierin geeft ZIEN! inzicht. Zo wordt de sociaal-emotionele ontwikkeling bevorderd.

ZIEN! Meet Welbevinden en Betrokkenheid, twee voorwaarden om te kunnen ontwikkelen en leren. Als Betrokkenheid en Welbevinden groen of blauw zijn, is de weg vrij om te leren. Dan kan een kind optimaal van het onderwijsaanbod profiteren. Het zijn graadmeters.

ZIEN! Wordt twee keer per jaar afgenomen in oktober/november en in maart. Onderdelen van het sociaal welbevinden staan op het rapport en wordt 2x per jaar bij de voortgangsgesprekken met ouders gecommuniceerd.

Aan het begin van het schooljaar, in januari en in juni bespreken we bovenstaande afspraken en acties binnen het team in de groepsbesprekingen. De afspraken en actiepunten worden bijgesteld wanneer we als team van mening zijn dat er zaken aanscherping of verbetering behoeven.

2.2 Goed Gedaan!

Goed gedaan! is een schoolbreed opgezet programma voor sociaal emotionele ontwikkeling. De lesonderwerpen zijn in groep 1 t/m 8 hetzelfde. Tijdens de lessen komen twaalf sociaal-emotionele competenties gedurende acht jaar aan bod. Deze competenties zijn verdeeld in 47 praktische inzichten en vaardigheden. In elke les wordt een aantal concrete stappen geoefend om deze inzichten en vaardigheden te verwerven. Zo zetten de kinderen gedurende de acht jaargroepen steeds een of meer stappen verder op het pad van de sociaal-emotionele ontwikkeling. Goed gedaan! gebruikt preventieve methodes uit de professionele hulpverlening. Ingewikkelde inzichten zijn vertaald naar eenvoudige begrippen en concreet gedrag. Bijbehorende ouderbrieven zijn te vinden op de website van onze school.

Er wordt bij Goed gedaan! aan de volgende competenties gewerkt:

- Zelfkennis

- Relativeren
- Zelfvertrouwen
- Zelfbeheersing
- Bewust keuzes maken
- Verplaatsen in anderen
- Omgaan met verschillen
- Rekening houden met anderen
- Weerbaarheid
- Samenspelen en werken
- Samen op internet
- Omgaan met media informatie

Wij willen onze leerlingen vaardigheden bieden om adequaat te kunnen handelen in sociale situaties. Iemand is sociaal competent als hij/zij rekening houdt met zowel zijn eigen belangen als met die van een ander. En wanneer hij dit doet volgens de waarden en normen die in de samenleving gelden. Hiervoor zijn kennis, vaardigheden en een juiste houding nodig. Ook de gevoelens van een kind en het beeld dat hij of zij van zichzelf en de ander heeft, zijn van belang.

2.3 Groepsklimaat

Elke leerkracht besteedt veel aandacht aan de regels en de omgang met elkaar, vanuit het besef dat we als leerkrachten een belangrijke bijdrage leveren aan positieve groepsvorming. Dit uit zich door het inzetten van positieve gedragsondersteuning en het actief regie voeren op groepsvorming. Bij deze werkwijze starten we elk schooljaar en na elke vakantieperiode met groepsvormingsactiviteiten, op basis van de vraag 'wat voor groepen willen we zijn', stellen we samen de regels op voor in de klas, en voeren we regie op het gewenste gedrag. Dit doen we door aan te geven wat we van kinderen verwachten, belonen van het positief gewenste gedrag en het corrigeren van gedrag waar dit nodig is.

Verder wordt aan het begin van het schooljaar in elke groep samen met de leerlingen een groepsmissie en visie opgesteld. In de groepsmissie worden de

waarden en de identiteit gedefinieerd. In de groepsvisie wordt een blik geworpen op de toekomst en wordt de gewenste situatie op de lange termijn beschreven.

We hebben binnen positieve gedragsondersteuning 3 gedragsverwachtingen die wij hanteren om het pesten te voorkomen:

- Ik ga om met een ander zoals ik ook wil dat een ander met mij omgaat
- Ik ben verantwoordelijk voor mijn eigen gedrag
- Ik loop en ben rustig op de gang en op de trap

Wij belonen gewenst gedrag door middel van complimenten en/of beloningsmaterialen. Wanneer mogelijk wordt ongewenst gedrag genegeerd.

2.4 Regels

De regels hangen zichtbaar in de school, de klassenregels hangen zichtbaar in de groepen. Alle leerkrachten dragen zorg voor de handhaving van de regels. Wij spreken alle kinderen aan die zich niet aan de regels houden, ook als zij in een andere groep zitten. We leren de regels leren aan.

3. De vijf sporenaanpak

3.1 Algemene stappen

Wanneer blijkt dat een kind(eren) gepest wordt, gaan wij schoolbreed een aantal zaken na.

- Zijn de schoolregels helder?
- Kennen de kinderen de regels?
- Bieden de regels voldoende kader om veilig te kunnen zijn binnen de school?
- Wordt er regie gevoerd op de regels door de leerkrachten?
- Is het toezicht, tijdens het buitenspelen, voldoende?

- Welke mogelijkheden hebben wij om binnen de groep het pesten bespreekbaar te maken, is het een probleem van individuen of ligt het breder in de groep?

Mogelijkheden kunnen zijn, in overleg met de IB-er

- het pesten bespreken in vieringen of kringgesprekken.
- Het voeren van kindgesprekken (individueel of in groepjes).
- het uitvoeren van een project rond pesten.

3.2 Aanpak

De aanpak is gericht op de verschillende partijen die betrokken zijn bij pesten: het gepeste kind, de pester, de ouders, de klasgenoten en de school.

Spoor 1: de gepeste.

Steun bieden aan het kind dat gepest wordt:

- Naar het kind luisteren en zijn probleem serieus nemen.
- Ouders/verzorgers inlichten en samen (met de leerling) kijken naar mogelijke oplossingen en er aan werken.
- Zorgen dat het kind zich veilig voelt en uitleggen wat jij als leerkracht daar aan gaat doen
- Het kind helpen zijn relaties met andere kinderen te verbeteren, eventueel werken met een buddy.
- Eventueel deskundige hulp van buiten inschakelen, bijvoorbeeld een weerbaarheidstraining of sociale vaardigheidstraining in overleg met ouders/verzorgers.
- Zorgen voor terugkoppeling met ouders/verzorgers en verzorgen van vervolgesprekken.
- De IB-er bewaakt de voortgang en de evaluatie van de gemaakte afspraken. Verslagen en gemaakte afspraken komen in het leerlingdossier.

De eigen leerkracht en/of IB-er voert nadere observaties en/of onderzoeken uit om het pestgedrag in beeld te krijgen. Zien!, de thermometer en het sociogram worden afgenomen en geanalyseerd door de leerkracht en de IB-er.

Spoor 2: de pester.

Steun bieden aan het kind dat pest.

- Ouders/verzorgers uitnodigen voor een gesprek.
- Met het kind en de ouders/verzorgers bespreken wat pesten voor een ander betekent.
- Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.
- Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden.
- Zorgen dat het kind zich veilig voelt; uitleggen wat jij als leerkracht gaat doen om het pesten te stoppen. Stel grenzen en verbind daar consequenties aan.
- Zorgen voor terugkoppeling met ouders/verzorgers en verzorgen van vervolgesprekken.
- De IB-er bewaakt de voortgang en de evaluatie van de gemaakte afspraken. Verslagen en gemaakte afspraken komen in het leerlingdossier.

De eigen leerkracht voert gesprekken met de pesters afzonderlijk en probeert te komen tot gedragsafspraken. De IB-er biedt hierbij ondersteuning.

Ouders/verzorgers van de pesters worden altijd op de hoogte gebracht.

Spoor 3: de ouders/verzorgers.

De ouders/verzorgers van het gepeste kind en de ouders/verzorgers van de pester steunen:

- Ouders/verzorgers die zich zorgen maken over pesten serieus nemen.
- Ouders/verzorgers informeren over welke maatregelen zij kunnen nemen/wat zij kunnen doen om peestsituaties aan te pakken en te voorkomen

- Met ouders/verzorgers overleggen over manieren om pestsituaties aan te pakken
- Zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige hulp
- In samenwerking met school en ouders/verzorgers het pestprobleem aanpakken. Zowel op school als vanuit de thuissituatie.

De eigen leerkracht voert gesprekken met ouders/verzorgers van het gepeste kind (en kind samen) om te komen tot afstemming in de begeleiding van de leerling.

Afspraken hierover worden vastgelegd in het leerlingdossier.

Spoor 4: de overige klasgenoten.

De rest van de klas betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem:

- Met de kinderen praten over pesten en over hun eigen rol daarbij.
- Met de kinderen overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.
- Samen met de kinderen werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen.

De eigen leerkracht voert activiteiten uit met de groep. Aangezien pesten altijd een probleem is van de groep betekent dit dat hier regie op gevoerd moet worden (gesprekken, lessen, projecten, groepsvormingsactiviteiten etc.).

Spoor 5: de school.

De algemene verantwoordelijkheid van de school

- De school neemt nadrukkelijk stelling tegen pesten en ontwikkelt een duidelijk beleid
- De school zorgt dat alle medewerkers voldoende informatie hebben over het pestprotocol, pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school in het bijzonder.
- Jaarlijks wordt aan het begin van een schooljaar tijdens een teambijeenkomst op inhoud en consequenties besproken. Het actuele pestprotocol staat op de website van de school.

- Als er gepest wordt in een groep wordt dit ingebracht in het bouwoverleg en de IB-er wordt onmiddellijk op de hoogte gebracht.

Versie 2018